

5 XVIII
1452

XVIII
1452 (1)

THEOLOGICARUM THESEON SYSTEMA,

DISPUTATIONI PROPONIT,
ut Doctoris Lauream promeretur

AUGUSTINUS SALES,

Primis Philosoph. & Theologiæ,
Laureolis initiatus.

PATROCINATUR

LUDOVICUS VINCENTIUS ROGER, PRES-
byter, Philos. Mag. & Censor, Sacra Theolog. Doct.
Professor, & Censor, Propositionum fidei Censor,
& Regalis Colleg. CC. studiorum
Præfatus.

LOCUS CERTAMINIS, UNIVERSITATIS
Valentiæ Theatrum. Die Aprilis 30.
Anni MD. CC. XXXI.

VALENTIÆ: Ex Officina Joannis Gonçalez, juxta
Molendinum de Rovella.

THEOLOGICARUM
THESEON
SYSTEMA

DISPUTATIONI PRÆFATIO
AUCTORIS

THESEON PRIMUM

THESEON SECUNDUM

THESEON TERTIUM

THESEON QUARTUM

THESEON QUINTUM

THESEON SEXTUM

THESEON SEPTIMUM

THESEON OCTAVUM

THESEON NONUM

THESEON DECIMUM

THESEON UNDICESIMUM

THESEON DODECESIMUM

THESEON TREDECIMUM

NOBILISSIMO
SS. TRINITATIS TRICLINIO,
AUGUSTISSIMO
Gloria Omnipotentis solio:
MARIÆ VIRGINI,
DEI MATRI DILECTISSIMÆ,
PROFUNDISSIMOQUE
Thesaurorum ejusdem gazophylacio,
VOTUM.

UM hæc Theologicas theses in me-
dium producere, & propugnare
deceverim, haud diu mihi ambi-
gendum fuit, quò me verterem,
aut quem pro tanto discrimine
mibi patronum adoptarem, Neq;
enim decuit GLORIOSISSIMA
VIRGO, alteri, quam tibi has
meas lucubrationes facere vtiliales. Te unam optat
auxiliatricem libellus iste; mole exilis, dignitate gran-
dior; quinimò vel ipsammet operis materiem jure suo
id exposcere nemo non videt, qui te Divina Sapientie
Matrem esse probè cognoverit. Cum enim celestis disci-
plina; sacraque Theologia scopas, & finis sit Dei per-
fectiones speculari, Divina (quantum humano captui
fas est) mortalibus oracula pandere, & reserare myste-
ria; æquum erat, nitidissimum Aeterni Solis specu-

lum, nubeculam proximis Divinitatis superindutam lucibus, calligantibus licet oculis, intueri. Ad te con- fugiam oportet, mellioris Salomonis Augustissimum Templum, cujus ostium versus Orientem patuit, pri- mos ut Supremi Luminis radios plenius haurires. Hau- sisti indeficiens, & inexhaustibile lumen Increata Sa- pientia, tuo fovens gremio, tuo amplexata sinu Chri- stum Scriptum intus, & foris librum (Ezech. 2.) cujus doctrinam nobis vel uno dedisti in Verbo, Optima Ma- gistra. Nec aliter potuit, nisi te monstrante, legi liber iste. Quamobrem tuo ambitu patrocinio protegi, tui fa- voris umbra defendi libellus iste, in lucem publicam proditurus: ratus nimirum fore, ut sine te, VIRGO BEATISSIMA, oculis sit omnium invidendus; imita- tur profecto Summum Artificem Deum, qui ut opus ederet Universi, ipsum, sine te, nec delineare voluit, nec perficere, quasi & sibi, & Angelis, minus gratum presentiret, nisi sub tuis auspiciis primam lucem auf- picaretur. Ex, ergo, munusculum istud ad tuos evolat pedes: opus quale quale est tibi offero, Caelorum Decus, Dei Genitrix, BEATISSIMA VIRGO: illud libenter Artis appendo tuis, ne despicias ipsa quod dederis: & sicut non mortalem, sed immortalem sibi ascribit Mace- natem, aeternam pariter offerentis gratitudinem polli- cetur.

*Tibi Devotissimus,
& Addictissimus servus*

Augustinus Sales.

PRO-

PROLEGOMENA SCHOLASTICÆ THEOLOG.

I. **V**ir divina creatis, ut æterna mor- talibus præstant, sic disciplina illa atque facultas nobilior aliis apparebit, cujus sic præ cæteris scopus de divinis rebus disere- re, & immortalitatem inducere. Hæc est Theologia, quæ Dei notitiam naturæ lumine præli- batam, & divina revelatione perfectam, atque adauctam, virtutes etiam omnes im- mortalitatis semina, tueri incumbit, diffundere, & pro- movere. Hinc nemo est, qui non facile videat, Theo- logia dignitatem supra cæteras facultates præstantissi- mam esse. Igitur ex nomine Theologia est: *Sermo de Deo*, ex munere: *Argumentosa circa Deum Ma- gistra*. Alia est Thetica, quæ in Sacris Scripturis de- clarandis, & fidei fundamentis proponendis versa- tur. Alia est Ethica, quæ fertur in casus conscientia resolvendos.

II.

Sed vix prosilivit Methodica, cum Hæreticis terribilis ut castrorum acies ordinata est obje- cta; ideo exosa, quia quidquid perversorum dogma- tum est, & robustum esse putatur hac arte subvertitur. Methodica igitur, seu Scholastica diffinitur: *Facultas ex-revelatis aliquid certum concludens*. Necessaria est toti Ecclesiæ, sed non simpliciter: singulis hominibus,

nec

nec adhuc secundum quid ad salutem. Eius materiale obiectum, omnes obiectivæ conclusiones deductæ ex aliquo principio revelato, & fide divina credito. Formale autem sola præmissa obiectiva quantum, vel altera, vel amba sine revelata. Pro obiecto attributionis extrinseco Deum attingit; intrinseco caret. Ex præmissis supernis obscuris de obiecto superho naturalem valet conclusionem inferre. Aliqua ex parte practica est, ex alia speculativa. Loca Theologica ad tria strictè reducuntur, ad auctoritatem divinam, humanam, & rationem naturalem.

EX LIB. I. SENTENT.

III.

CUM celeberrimus Petrus Lombardus Magister sententiarum vocatus, recolectam à se Sacra Doctrina Summam ab additisimo Trinitatis Arcano exotidatur; propositum est mihi illius vestigia prementem, ab eodem recondito Sacramento hæc placita auspici. Consistit igitur Mysterium istud, in reali idemleare ejusdem nature cum tribus Personis realiter inter se distinctis. Illud vel ex solo veteri Testamento adversus Judæos efficacie probari potest. Naturalem rationem longe superat, non offendit. Ne in prædictam adhuc suspensionem cadere possit seorsim à revelationis noticia. Posita noticia revelationis habere potest intellectus creatus cognitionem probabilem, imò & moraliter deitatem hujus Mysterii, dependenter utique à signis credibilitatis. Possibilis est supernaturalis cognitio evidenter abstractive Trinitatem attingens; qui verò hanc cognitionem haberet, posset deinceps idem Mysterium naturaliter evidenter cognoscere. Attributa absoluta à relativis differunt, non distinctione reali absoluta, non modali, non Scotica, nec demum alia actua-

liquam formali per rationem.

IV.

Nihilominus fateor, Attributa absoluta à relativis, virtualiter, vulgo *maximè*, distingui; sed co præcisè distinctio realis in tertio neutiquam arguitur. Attributis, de quibus prædicata intrinseca opposita verè dicuntur, necesse est, ut quædam prædicata extrinseca opposita convenient; ac non illa: *Cognosci aliquo modo, nullo modo cognosci*. Hinc, vel falso, vel minus apte loquitur, qui inter illa divina Attributa obiectivam præcisionem admittit. Fide solum divina constat, quas esse in Deo processiones realiter distinctas. Sunt illæ immanentes operationes per intellectum, & voluntatem; sed non formaliter vitales. Processio activa realiter à passiva, sibi correspondente distinguitur, & utraque in relativo adequatè consistit. Verè est in Deo potentia realis ad intra productiva, seu principium *quo* divinarum processionum, tam producents, quam produciendo communicans, estque ipsa personalis proprietas Personæ producentis. Divina natura, nec remota est divinarum processionum principium.

V.

Inter quatuor divinarum relationes, & notiones quinquæ assignentur, tres sunt tantum realiter distinctæ. Relationes divinarum præcisim ab Essentia perfectiorem relativam ex proprio conceptu important. Pater à nemine procedens fons est Deitatis, ex quo alie Personæ procedunt, atque idcirco appellatur prima Persona. Secunda Persona est imago naturalis Patris, & Filius, quia ab eo procedit ad *intra* secunda. Est etiam Verbum, quia locutiva Patris expressio. Tertia Persona est Spiritus Sanctus, quæ à prima, & secunda procedit, à quibus nisi procederet, duæ tantum essent Personæ Divinæ. Procedit autem Spiritus Sanctus à Patre, Filioque, tamquam ab uno principio, spiratione activa, & virtute utrique communi, & realiter eadem. Om-

nia divina Attributa absoluta Filio, & Spiritui Sancto, aque vi formalis processionis communicantur. Verbum ex omni, & sola cognitione necessaria, & Spiritus Sanctus ex simili amore procedunt. Intellectiones, & volitiones notionales non admittit. Missio temporalis Divina Persona, & ejusdem processionem aeternam, & effectum aliquem temporalem includit.

VI.

Omniscium Deum fides credit, & ratio naturalis evidens demonstrat. Divina scientia naturalis demonstrabilitas fide certa est. Doctoris Angelici ratio, ex immaterialitate in Deo probans cognoscitivum, efficax est, & demonstrativa. Completam spirituales substantiam non intellectivam admitto possibilem; maxime cum a non apparitione repugnantia, ad rei possibilitatem firmum peti argumentum propugnem. Impossibile nihilominus existimo substantiam materialem completam intellectivam. Actum primum intelligendi realem, virtutalem, & rationis cum fundamento respectu suae intellectionis contingentis mens divina non patitur. Ita Deus ad cognoscendum est summe velox, ut apprehensionis, discursus virtualis, speciei impressa, memoria, & habitus sit penitus expers.

VII.

Nedum discretor est cogitationum, & intentionum cordis, sed ut uno verbo absolvam, omnia servatur etiam profunda ipsius. Nonnulli sunt in Deo actus disjunctive cognoscentes. Omnia divina praedicata sunt materiale objectum, sicut etiam objectum formale terminative motivum divinae scientiae; ceterum haec nullum habet objectum formale physice motivum. Essentiam suam, & Relationes, omniaque divina praedicata in se ipsis cognoscit Deus; eandem Essentiam in attributis necessariis, tam absolutis quam relativis; omnia & singula haec attributa in Essentia, & quodvis attributum sive absolutum, sive relativum, in quovis alio.

In

In creaturis actualibus se Deus penitus cognoscit; sicut etiam propter creaturas, sed non ex creaturis; neque unum divinum praedicatum ex alio valere attingere. Creaturas posibles in se ipsis cognoscit Deus, non vero in sua Omnipotentia.

VIII.

Formalis rei futuri decreto Dei praesupponit juxta futuri conditionem, sed unice consistit in carentia existentiae rei pro nunc, ejusque existentia pro postea. Propositiones singulares de futuro libero contingenti absoluto sunt determinate verae vel falsae; non tamen omnino independentes ab omni decreto. Physica futurorum praesentia in mensura aeternitatis, praeterquam quod omnino repugnat, inutilis quoque censenda est ut Deus illa intueretur. Ex futuris, tam nobis, tum etiam soli Deo libera, scientiam visionis eorum in se ipsis objective determinant. Futura libera conditionata certissime a Deo cognosci, merito jam omnes extra omne dubium stabiliunt. Hujusmodi autem futura minime cognoscit Deus in decreto Thomistico subjective absoluto, & objective conditionato. Cognoscit enim Scientia Media, ab omni penitus decreto actu existente in Deo independenti, & inter scientiam simplicis intelligentiae, & visionis, seu inter scientiam necessariam, & liberam quodammodo mediantem. Nulla hypothesis scientiae mediae potest esse cum eventu metaphysice connexa.

IX.

Gentilium satum, Dei Providentia non patitur, haec est: *Infalibilis dispositio Dei activa, rei dirigens in suos fines.* Fide divina creditur, naturali ratione demonstratur. Ex actibus divinae mentis, & voluntatis constituitur. Imperium intellectuale Thomisticum ut impossibile, & impertinens rejicit. Electionem mediatorum, & finis in intentionem admittit; ex hac, licet inefficaci, potest Deus moveri ad electionem efficaci.

B

cem

cem motorum efficacium. Certe est naturalem providentiam in creaturis rationalibus à supernaturali se jungi potuisse. Moralis providentia necessaria prorsus est, semel conditis rationalibus creaturis. Ad omnia quantumvis minima se extendit, iund & suo modo ad peccatum, & ad Deum ipsum. Universalem finem, & aliquem particularem semper assequitur. Scientia simplicis intelligentie quancumque Dei providentiam constituit, sed non prout est scientia omnium possibiliu.

X.

Circa effectum nobis liberum non potest scientia visionis divinam providentiam constituere. Admissa distinctione virtuali inter decretum efficacis intentivum, & executivum, scientia visionis Angeli in decreto efficaci intentivo, ad ipsius decretum executivum dirigere potest. Attamen scientia visionis directa, vel Angelus in se ipso, nullatenus valet esse causa per se moraliter effectiva ipsius Angeli. Scientia media, neque strictè, nec late dirigere potest per se providentiam moralem universalem: dirigit tamen providentiam moralem specialem collativam auxilii efficaci, quia efficaciis negativam illius non obstante efficacià prævisâ, ac demum negativam ejusdem quia inefficacis. Scientiam mediam reflexam non agnosco. Prædissinitio ad materiale peccati cum divina sanctitate non coheret. Potest tamen Deus nostros actus bonos liberos efficaciter, & absolute prædissimire, prædissinitione utique à scientia media dependenti, quin ullum propterea inferat liberati præjudicium.

XI.

Prædeterminationis Secretum, secretum quod sibi Deus servavit; nobis autem constituendum reliquit; hæc est *Providentia divina efficax ordinans creaturam rationalem ad gloriam per media gratiæ.* Ex scientia media efficaciæ auxiliorum constituitur prædeterminatio formaliter accepta. Pars est subjectiva, & objectiva divi-

ne

ne providentiæ. Deus post solam scientiam condignatam meritorum eligit efficaciter ad gloriam, ut coronam non aliter tamen conferendam, nisi post meritum absolute prævisâ. Ex Catholicis. Adultis longe majorem esse prædestinatorum numerum conjector. Christus D. & B. MARIA VIRGO, fuerunt causa meritoria prædeterminationis hominum. Omnia dona, tam naturalia, quam supernaturalia sunt prædeterminationis effectus, quos inter activa peccati permissio est etiam numeranda.

XII.

Reprobatio est *Providentia divina efficax quæ rationalis creatura ob suam scelera ab æterna gloria excluditur. & æternis poenis destinatur.* Reprobatio negativa virtualiter à positiva fecernitur. Hanc concipit Deus post demerita absolute prævisâ. Crudelitatis, & severitatis nota Deo impingeretur si cruciatibus æternis addiceret ille innocentem. Prædeterminatio indirecte reprobatio autem directe pendet à manu hominis determinativa supposita presenti providentia. Serio vult Deus cunctis hominibus etiam reprobis gloriam; omnibus ideò sufficientia preparat auxilia. Liber vita est scientia visionis meritorum, & gloriæ prædestinatorum, cui correspondet scientia visionis demeritorum, & poenæ reprobatorum, quæ, si usus obtinisset, non immerito appellaretur liber mortis.

EX LIB. II. SENTENT.

XIII.

Deus ita se habens ab æterno, ut sibi solus ipse sufficeret, ab initio temporis simul cum mundo corporeo, substantias quasdam compleras condidit, quæ ab officio Angel, à mentis perspicacia dicuntur intelligentiæ. Nulla evidenti ratione inn otescere potest

B1

An-

Angelos existere, istud autem divina fide credibile redditur. Sunt illi spiritus simplices, tam essentialis, quam integralis compositionis expertes, & prorsus immateriales, sed non videntur repugnare, qui utram ex illis compositionibus admittat. Natura sua immortales sunt; nec possibilem agnoscere, qui essentialiter sunt destructibiles. Tum solo numero, tum specie distinctos posibles censeo, qualiter autem distinguantur, quomodo existunt, Numericè judico verosimilius. Quotus verò eorum numerus? Incertum prorsus, verum tamen non infinitus. Corporeo in loco constituuntur, etsi in illis non opentur. Angelorum plurimi in eodem loco esse possunt; atque etiam in dissitis extremis, & non in medio, quin sui nativam sphaeram supergrediantur. Ego, & de extremo in extremum, intracto modo migrare? consequens infer, negabo ipse deductionem.

XIV.

Corpora ex aliqua materia sublunari possunt formare, ea compingere, compactaque assumere, sed non vivificare. Omnia simili objecta cognoscere possunt, quæ possunt seorsim; neque valent ab objecti alicujus cognitione cesare. Species impressas necessarias propugno in intellectu Angelico, tum ad quiddativam cognitionem rerum naturalium possibilium, ad cognitionem deini objecti distantis, utque præteritum cognoscat quod sui nullam reliquit vestigium; minime tamen ad objecta existentia ab Angelo vix distantia cognoscenda. Triplicem mentis operationem possunt Angeli exercere. Futura contingentia, cordisque secreta certam illorum effugiunt notitiam. Angelus Angelum indistantem seu distantem alloquitur per voluntatem manifestandi propria secreta immediate, & in se ipsis. Soli superiores inferiores illuminant, dum his notitiam communicant, quam ex speciali Dei revelatione adquirent.

Sibi relictam naturalem legem transgredi possunt, à proposito plenè libero flecti, se ipsos, & Deum ut naturæ authorem non amare, & gravi vel levi crimine fœdari. In primo suæ creationis instanti à peccato, quod committere tunc poterant, abstinentes, promeriti de congruo sunt sanctificantem gratiam, aliaque eximia dona supernaturalia; sed non omnes eo bono animo perseverarunt; plerique enim ex innordinato nobilitatis suæ affectu in eam superbiam elati sunt ut Hypostaticam unionem perversa celsitudinis ambitione operaverint. Hi omnes e Cœlo deturbati æternis pœnis addicti sunt, ab igne corporeo vero ultionis dolore nitè torquendi. Reliqui verò qui in bono permanserunt in tres Hierarchias, novemque choros distributi Deum in æternum intuentur, eique assident ministrare parati. Angelos in custodiam Deus destinavit hominibus, singulis singulos; sed rabida Lucifer exultulatus invidia, Dæmonum ad tentandum molestissimam etiam deputavit phalangem.

XVI.

Prevenit autem Deus hominem ne cadat in peccata, & ut casus recipiat divina gratia auxiliante, quæ est: *Donum supernaturale internum transeuntem animæ impressum per modum principii operis conducentis ad æternam salutem.* Pelagius interiorem quandam Dei Gratiam à lego, & doctrina distinctam tandem confessus est; sed non qualem Patres ab eo requirebant. Illum ex parte sequuti sunt Semipelagiani. In solis actibus intellectus, & voluntatis gratia consistit: illi illustrationes, isti piæ affectiones communiter nominantur. Piæ superna voluntatis affectio indeliberata, licet suborta ex cognitione etiam in differenter proponente bonitatem objecti, non est beneficium moraliter ab illa distinctum. Excitat gratia emortuam peccato voluntatem

fape ſæpius; ſed in mortali qualitate non conſiſtit. Gra-
tia excitans, adjuvans, operans, cooperans, præve-
niens, comitans, & ſubſequens non diverſam gratiæ
naturam, ſed ejusdem munera diverſa ſignificant.

XVII.

Celebris diviso adjutorii in adjutorium *quo*, & ad-
 jutorium *sine quo non*, à D. Augustino, tradita
 lib. de *Consep.* & *Grat.* cap. 11. & 12. à Jansenistarum
 sensu procul abest. Per adjutorium *quo*, non intelligitur
 auxilium prædeterminans. Probabilius censetur, S. D. per
 adjutorium *quo* finalis perseverantia donum acceptissimæ
 per adjutorium vero *sine quo non*, permanentem justitiam
 in qua, si voluisset, perseverasset Adamus, Auxilia
 dari sufficientia, & efficacia, solum poterit infirmari, qui
 gratia interiori in statu nature lapsæ nunquam resisti-
 cum Jansenio sentiat, & scripturas sacras turpiter igno-
 ret. Auxilium efficax non est physica prædeterminatio.
 Efficacia in actu primo per se, nulla est; in actu
 primo per accidens scientiam mediam stricte dirigentem,
 aut etiam suaristicam prædeterminationem, aliunde
 decretem à scientia media directum includit. Efficacia
 in actu secundo superaddit entitati auxilii ipsam creaturæ
 cooperationem. Possibile propugno gratiam ad in-
 trinsecam efficaciam etiam simpliciter necessariam ad con-
 sensum mediate saltem liberari non efficientem. Auxilia
 divina gratiæ physice influunt in actus salutaris,

IN dubium revocari non licet, potuisse hominem in conditione pura naturæ, in quo ille conceptus et motus prævenientes rationem, quos modo in peccati peccam patitur, naturaliter experiretur. De facto autem nedum in statu integritatis, verum etiam in

nocentia, & originalis iustitia conditus est, multis ut-
que eximis donis cummulatus. Ab hoc tamen felicissi-
mo statu propria culpa excidit homo, omnesque su-
i posteris, una dempra **MARIA VIRGINE** scum
proximi tuam. Natura lapsa non est, per se intrinsece
facta debili, quam foret pura. In nullo natura statu
possent hostiles, vel Angeli ellicere adum salutarem
divinæ gratiæ adiutorio quoad substantiam superna-
turali. Axioma illud *Faienti quod est in se, Deus non
denegat gratiam*, scilicet habet Catholicum, sensum
habet hæreticum, ambiguitatem tollere explicatio. Pos-
test homo sine gratiæ auxilio honestè operari: sed non
propterea oportere salutem. Certeum est omnibus veni-
tibus ratione utentibus, quantumvis in malo obstina-
tis, & à vera religione remotissimis, auxilia gratiæ con-
ferri, quibus si illi cooperari vellent, possint salutem
adipsi.

XIX.

Pretiosa addidit Deus ex donis suis, & quā iustifi-
caretur homo gratiam habitualement ei concessit, ip-
sius inhaerentem, distinctam à iustitia Christi, quā verē
abolerentur, & non solum egerentur peccata, Hec
mirabilis forma, quā non nisi post Tridientium in ju-
stificatione fide constat permanenter in fundi, non multi-
plex, sed unicus est habitus à feliquis virtutibus discre-
tus, nequillā cū charitatis habitu gaudet idéptitate. Hō-
minem reddit Dei amicum, filium ejus adoptivum, æter-
næ beatitudinis heredem, & divinæ naturæ ethicæ con-
sideratē participem. Eae est etiam gratiæ habitualis per-
fectio, ut absolute superet omnia dona supernaturalia,
quæ in via hominiconceduntur; sed non substantiam
rationalem, Hypothetica unio est forma sanctificans,
non item ædus charitatis, lumen gloriæ, visio beata, &
beatificans amor. Gratiæ, & peccatum lethale, natura
sua metaphysicè opponuntur; sū vērō, in eodē ho-

minē illa coexistere Deum minime dedecet.

XX.

Possibile admitto peccati mortalis, ut modo cerni
in venialibus licet, extrinsecam condonacionem;
quæ tamen à Deo ut nature authore fieri non posset.
Sine ulla peccatoris retractione valet Deus in Italia
Providentia quodcumque mortale peccatum remittere.
Nullum est peccatum intrinsicè incapax remissionis, &
pro eo, quo committitur instanti, remissibile. Suapte
nature cum virtutibus connectitur gratia, sed hujus in
fusionem nullius virtutis præcedit infusio. Amissa gra
tia, virtutes aliquæ sæpè perseverant. Non influit de
facto gratia in actus virtutum; nec influere posset absque
jactura libertatis eorum, si pro instanti determinato
præciperentur, ut lys est. In præsentī providentia ut ju
stificationem obtineat peccator adultus, sive is fidelis
sit, sive infidelis, necessarius semper fuit, & modò est
necessitate mediū supernaturalis actus fidei divinæ stri
ctæ, quo Deum existere, & remuneratorem esse expli
cite credatur. Explicite fides mysteriorum Trinitatis,
& Incarnationis præcepta quidem est, sed non necessa
ria necessitate mediū. Ultima dispositio ad gratiam, à
gratia ad quam disponit procedere nequit.

XXI.

EA divina gratia instructus meretur homo, id est, ob
sequium Deo prestat retributione dignum, quia
tanta est misericentis Dei erga nos benignitas, ut velit
esse merita nostra, quæ sunt ipsius dona. Strictè loquen
do, unum est meritum, scilicet condignum; à Theo
logis tamen, introductum est congruum: illud mora
lem habet æqualitatem arithmeticam cum præmio, istud
proportionem quandam infra æqualitatem. Solutivum
meritum rejicio. Meritum, & demeritum Gratiæ, &
Gloriæ, semiplenam libertatem abjiciunt. Libertas ad

actus

actus moraliter æquales cum vaga necessitate ad alteru
rum insufficiens est ad meritum. Actus efficaciter im
peratus meritum superaddit imperanti, non sic actio
externa actui interno. Sanctitas in merente requiritur
ad meritum condignum gratiæ, & gloriæ; & illud ex in
tensiori gratia, majoris præmii condignum redditur.
Principium per se meret sive productivum, sive con
dignificativum cadere non potest sub meritum cuius est
principium. Merita per subsequens peccatum impedita,
et remissa, ex Dei benignitate reviviscunt; peccata ye
rò semel condonata numquam redeunt.

XXII.

IN Basilica cordis humani, tribunal constituit Dens,
legesque in ejus tabulis digito suo incidit, rationem
creavit judicem, conscientiam actorem, testes cogita
tiones, quæ vel acceusant, vel deffendunt hominem
reum. Igitur conscientiam, quæ formalis, & immédia
ta est moralitatis regula, sic definitio: *Judicium præsti
tum de aliquo, hic & nunc, bene vel male, licitè vel
illicitè agendo, aut non agendo.* Differt à synteresi, quod
hæc in proponendis universalibus principiis practici
humanas actiones regulantibus occupatur, illa verò
circa particulares conclusiones ex aliquo universali syn
teticis principio sive directo, sive reflexo deductas, vel
immediatè notas versatur. Quæ dicuntur conscientia
dubia, & scrupulosa, solum umbram inconscientiæ uni
duunt. Operati contra ultimum dictamen conscientiæ
prohibens, aut præcipientis aliquid, nec ex divina dis
pensatione licet; unde sic operans, eo peccato indif
pensabiliter delinquit, quod ab illa proponitur. Levi
cet tantum peccaret, qui contra conscientiam propo
nentem malum ut sic, præcisim à gravi, & levi opera
reut. Nemo licitè operatur, quin certo sibi persuadeat
operationem suam esse licitam.

C

Opi

Opinio probabilis est: *judicium incertum, nulum, fundamento absolute, & respective gravi.* Utraque contradictionis pars veram potest probabilitatem sortiri; nec propterea credas, unus probabilitatem, nec cessario infente probabilitatem alterius. Potest voluntas prudenter imperare assensum opinionis aequae, minusve probabilis. Non exinde precluse iudicare debemus opinionem aliquam esse probabilem, ne quidem ab extrinseco, quod pro ea militent plures auctores. Nec est cuiuslibet iudicare de opinionum intrinseca probabilitate. Quinam huiusmodi iudicium ferre possint? Interrogatus operiam. Opinio ab intrinseco probabilis abire potest in improbabilem, quemadmodum improbabilis in probabilem. Pari potest opinio speculativa probabilis, & practice improbabilis. Proposita opinione certo practice probabilis, siue assentiatur illi, siue non assentiatur, etiam dum opinio opposita tuitionis, & probior apparet, sequere possumus conscientiam certam de licita nobis operatione.

Incertum in praxi sequi quamcumque opinionem licet certo practice probabilem, etiam in odiosioribus, & probabilioribus. Atque haec est sententia SS. PP. & patrum omnium Theologorum auctoritate fulticia; quamque ipsi probabilioris nolentes fateri coguntur. In opinione tenuis, aut dubia probabilitatis, sicut & probabiliter probabilis, & pure speculative probabilis, conscientiam certam formare non valeamus. Dubium practicum interdum deponitur, speculative persistente. Operari cum dubio absolute practico de licentia actionis, est peccare sine dubio. Si conscientia vincibiliter errans, prohibens, aut praecipiens non deponatur, ei conformari tenemur. Ignorantiam invin-

abilem cum fidei, tum juris siue positivi, siue naturalis excusare a peccato contra Bajo-Jansenistas tuebor. Errans invincibiliter in utraque contradictionis parte, in neutris electione peccabit, si inaequalem apprehendat malitiam, peccabit in electione maioris. Conscientia invincibiliter erronea prohibens aut praecipiens absolute obligabit eam sequamur. Hinc ad usum conformis illi conscientia nedum non est malus, & peccaminosus, sed moraliter bonus, honestus, & meritorius esse potest.

Legem accepit homo à Deo, legem transgressus est; haec quae vel à legendo, vel à ligando dicitur, est: *Praeceptum commune, iustum, & stabile sufficienter promulgatum.* Non in alio superiori actu consistit, quam voluntatis; speciali quodam modo tendente in rem praecipiam, vel prohibitam; Promulgatio constitutum legis ingreditur. Jure naturae inspecto, sufficit privata promulgatio, ut lex obliget in actu secundo. Omnes homines viatores adutos legibus esse subiectos, fides docet contra Lutherum. In naturalem, & positivam adequatè partitur. Lex naturalis propriam rationem legis non fuit ab aeterno sortita; necessaria est ex suppositione rationalis creaturae; non tamen est ipsa natura rationalis, sed actus divinae voluntatis praecipiens, quae natura sua sunt bona, & prohibens, quae natura sua sunt mala. Hinc peccatum purè philosophicum in hac providentia impossibile arbitror. Dictamen rationis naturalis est legis naturalis promulgatio. Eius subiectum omnis creatura rationalis ratione utens, etiam Christus Dominus.

Dus in nullo legis naturalis pracepto dispensare potest; unde licet in lege naturali possimus uti

interpretatione; non tamen stricta Epistola. Hinc neque illam ex illis mutationibus, quas alie leges sustinent, naturalis lex subire potest. Nulla est obligatio legis naturalis que non sit in conscientia. Lex positiva, vel divina est, vel humana; illa omnino libera Dei voluntate instituitur, hæc autem ab homine fertur. Lex divina alia est Vetus, vel Moysæ, alia Nova, seu Evangelica. Lex Moysis bona, & sancta fuit; sed vim iustificandi non habuit. Tam Hebreos, quam Proelytos obligabat. In ipso momento mortis Christi abrogata fuit; non tamen illicitum erat ejus ceremonias usurpare; verum tamen 40. saltem a Christi passione anno morifera esse cepit. Eritne modò licitum ceremonias Moysæ uti? Roga.

XXVII.

Lex Evangelica à Christo Domino instituta; ab ipso post festum Pentecostes die obligare cepit. Cujus subiectum, omnes sunt homines obligationis præcepti capaces. Perfectissima est, vim habens iustificandi, ad finem usque sæculi permanens. Omnia ejus præcepta, vel sunt moralia, vel extrinseca. Potestatem legis lativam facere tenemur in Ecclesia, & Principibus ejus etiam quò ad leges in conscientia obligantes, quam potestatem in solo Romano Pontifice primariam agnoscimus, non ab Electoribus, sed à Christo Domino immediate acceptam. Summus Pontifex potestatem non habet dispensandi in his, quæ sunt de jure Divino. Principibus secularibus vero inest potestas condendi leges in conscientia obligantes. Ut lex civilis pro diversis locis provincijs singulas obliget, opus est attento jure communi, ut in singulis promulgetur. Certum est jam promulgationem legis Canonice Romanæ, & tam sufficere, ut lex illa obliget omnes Christi fideles. Tam adus externi, & mixti, quam merè interni directè ab Ecclesia præcipiuntur. Obligatio legis tum canonice, tum civilis à populi acceptione non pendet.

EX LIB. III. SENTENT.

XXVIII.

Verbum Divinum movissimè in mundo incarnatum apparuit, ut hominem qui perierat redimeret. Mysterium istud consistit in physica unione inter Verbum, & Humanitatem; quæ scilicet assumens Verbum humanam naturam in unitatem personæ, factum est verus homo. Sacrosancta Divina revelationis notitia ne probabiliter quidem ex ratione naturali cognosci potest possibile Mysterium istud. Unio Hypostatica est modus physicus, substantialis, supernaturalis, atque extremis in se secus, à quibus, sicut, & ab unione inter Corpus, & Animam Christi, & ab actione humanitatis productiva realiter distinguitur. Moralis perfectio unionis hypostaticæ, cuiuscumque donis creati perfectionem excedit; neque exigua est physica illius perfectio. Tota Trinitas est causa efficiens physica incarnationis. Concursum activum in Christi conceptionem MARIE VIRGINI debemus concedere.

XXIX.

Sola Personalitas Verbi est terminus per se primum, atque immediatè assumens; Divina autem natura, secundariè, & mediatè ratione illius. Integra natura humana, atque adeo unio ipsa corporis, & animæ, & sanguis fuit terminus assumptus à Verbo. Aliqua guttulæ sanguinis à Christo profusse testè fuerunt in terris; hæc vero unionem cum Verbo retinere, non credo. Terminus totalis, ex Verbo, & humanitate unitis resultans, unus est Christus, qui rectè dicitur persona composita. Personalis unio adstruit in Christo communicationem idiomati utriusque naturæ. Et unam hu-

manitatem tres Divine Personę, & una Persona tres humanitates potuisset assumere. In hac hypotesi unus homo, in illa tres dicerentur homines. Humano generi, toti universo, Deoque ipsi valde conveniens fuit Incarnatio; at nec metaphysicę, nec moraliter necessaria fuit Deo, sive absolute, sive ex suppositione Orbis conditi, lapsus hominis, aut elevationis illius ad statum supernaturalem.

XXX. an Adamus habuit naturam

Peccatum lethale finitum quidem est, & in ratione offense, & in ratione malitię, ad exhibendam rationem Deo condignam pro illo satisfactionem necessarii omnino fuit Incarnatio. Pro veniali autem peccato condigne potest pura creatura satisfacere. Christus de facto decretus est ex provisione absoluta peccati Adami, etiam ut a plerisque posteris determinaretur contrahendi. Hinc, si Adamus non peccasset, Christus non venisset vi presentis decreti. Nequaquam decerni potuit Christus Redemptor reparativus ante absolutam provisionem peccati. Quomodo hac in re constituenda sit veritas illius de decretorum serie. In Palestina. Unicum circa omnia decretum, virtualiter, ut ajunt, indivisibile statuere in Deo, valde a veritate alienum. Non potuit Christus de condigno sibi mereri Incarnationis substantiam operibus illius naturae subsequendis; sed potuit de congruo operibus serventibus, sive tempore illam precedentibus. Antiqui Patriarchę, & Prophetę de facto meruerunt dei congruo, aliquas Incarnationis circumstantias nominatim vero BEATISSIMA VIRGO Dei Maternitatem promeruit.

XXXI. an Adamus habuit naturam
Sacratissima Christi Domini Humanitas, a sancti-
tate substantiali creatā, seu ipsa unione hypostati-

ca sanctificatur formaliter, & quidem tam perfecte, ut perfectior sanctificatio participata esse non possit. Exornata est etiam Christi humanitas a primo conceptionis instanti gratia habituali categoricę infusa, & virtutibus omnibus, quę perfectissimo illius statui non repugnabant, gratis item gratis datis, & Spiritus Sancti donis. Christus est caput omnium, qui vel charitate, vel fide sibi sunt conjuncti. Et accidentalis, & substantialis gratia constituit gratiam capitis in Christo, sed precipue substantialis. Anima Christi per divinam cognitionem minime potuit intelligere. Scientia beata a primo instanti conceptionis instructa fuit, quę clarę, & distincte cognovit præterita, præsentia, futura, & possibilia omnia. Ultra scientiam beatam, & supernaturalem per se infusam, habuit scientiam naturalem, per accidens infusam; eisque perfectissimam scientiam experimentalem adjunxit. Humanitas Christi nihil ab Angelis, aut hominibus didicit, nihil ignoravit, nihil obscure cognovit.

XXXII. an Adamus habuit naturam

Duę sunt in Christo voluntates, Divina scilicet, & humana, cum suis naturalibus operationibus libi libere concordant. Excetabilis hæresis est judicare Christum de facto peccavisse. Nec de potentia Dei absoluta peccare potuit humanitas Christi in sensu composito, aut diviso unionis hypostaticę; imo nec contrahere potuit imperfectionem moralem positivam. Est humanitas Christi de facto nunquam a majore Dei beneplacito recesserit; potuit tamen physice saltem recedere in operatione morali, quā Divina voluntas ut sibi magis gratā consideret. Nec de potentia absoluta, potuit ulla voluntas Christi divinę esse voluntati contraria. Præceptum illud subeunda mortis, in conscientia obligans, impositum fuit Christo, quā homini libere nihilo-

minus Judæorum manibus occubuit, eo quod liberis noluerit petere, & obtinere præcepti dispensationem. Meruit Christus absque intermissione ullâ, toto eo tempore quo vitam mortalem duxit, atque adeo libertatem habuit indifferentiæ ad actus moraliter inæquales. Actus charitatis, etiam ex visione beatâ orto, promeruit actibus quoque aliarum omnium virtutum sibi possibilibus.

XXXIII.

Valor meritorius in actu primo tantus est in singulis Christi meritis, quantus in omnibus simul illis, vero ex dignitate Personæ simpliciter infinitus est, & in actu primo condignus omni præmio possibili, sive pure, sive non pure creato. Meruit Christus non gratiam habitalem, neque visionem beatam, sed exaltationem nominis, siveque corporis gloriam. Ex meritis Christi conferuntur hominibus omnia supernaturalia dona, quæ illis conferuntur, sed excipiendâ sunt, donâ primis Parentibus ante lapsum collata. Sanctis Angelis non meruit Christus gratiam, & gloriam essentialem. Satisfecit Christus pro omnibus omnium hominum peccatis condignè, & superabundantè, sed non ex merito justitiæ: satis fecit, inquam, ut toti divine Trinitatis ex speciali etiam virtute Satisfactionem Divinâ Trinitas ex pluribus virtutibus liberè acceptavisset.

XXXIV.

Redemptio humani generis in Christi satisfactione consistit. Omnes omnino homines quoad sufficientiam, non quoad efficaciam redemit Christus. Pro donis hominibus ante Incarnationem collatis orare potuit Christus. Etiam nunc propriè orat in Cælis. Christus secundum humanitatem est servus Dei, nihilominus etiam quia homo est Filius, non adoptivus, sed

naturalis Patris Aeterni. Christus secundum humanam naturam mediator est inter Deum, & homines, & proprio, ac sempiterno gaudet Sacerdotio. Non habuit Christus speciale jus in regnum Judæorum, sive ex hereditaria successione, sive ex alio capite, habuit tamen universalem potestatem perfectissimam in omnia regna, & dominium plenissimum supra singulos homines, eorumque bona. Supremus Patriæ cultus Christo, etiam quia homini debetur.

XXXV.

Constantissimè, atque firmissimè propugnandum est GLORIOSISSIMAM VIRGINEM MARIAM in primo suæ conceptionis instanti ab originali peccato immunem fuisse, ac innumeris divinæ gratiæ fulgoribus ornatam extitisse. Neque oppositum tenuit Magister hic dist. III. Nec tantum fuit à peccato originali præservata, sed etiam ab utroque debito tum proximo, tum remoto illud contrahendi; imò à pacto cum Adamo inito de transfundenda justitiâ originali penitus excepta. Pia sententiâ Immaculatæ conceptionis eò jam triumphis devenit, ut oppositam improbabilem reddiderit, quippe quæ hodiè jam est Theologica conclusio. Neque alius ipsi certitudinis gradus attingendus superest, nisi ille, cui proxima est, suprema definitio. Licebit ne alicui veritatem Immaculatæ conceptionis internè repudiare. Prorsus nego. Quisquis pro tanti mysterii cultu, & veritate tuendis mortem optaret, ad cælestem patriam glorioso Martyrum stemmate decoratus abiret. Ad id validis voto, & juramento potest quis se adstringere.

XXXVI.

Purissimam MARIAM semper virginem permansisse cōtra Elvidium firmissimè defendo. In primo conceptionis momento non sola arrisit ipsi gratia, sed &

chorus virtutum omnium, tum per se, tum per accedens infusarum perfectioni Matris Dei minime dedecentium; gratia item omnes gratis data, & omnia Spiritus Sancti dona. Extinctum habuit ab eo instanti peccati fomitem, exindeque ita in gratia confirmata prodit, ut impeccabilis sit dicenda. Decorata tunc etiam fuit perfectissimo rationis usu, & intuitiva Dei visione, qua pluries decus vite gavisa est. Firmiter statuo, solam gratiam impensam MARIE in primo conceptionis instanti intensiorem fuisse gratia collata omnibus Angelis, & hominibus simul, & collectivè sumptis. Maternitatem Dei, & formam esse sanctificantem, & communi Justorum gratia perfectiorem propugno. MARIE intellectus ita fuit perfectus, ut nullius umquam (Christo excepto) ingenium fuerit etiam naturaliter perspicacius, atque subtilius. Tum scientiarum, tum omnium linguarum à divino edocta spiritu plenissimam nata est intelligentiam. Non solum *Christotocos*, sed & *Theotocos* verè dicenda. Peccatum nec levissimum commisisse certissime credendum. Gloria essentialis, & accidentalis quam post mortem in Empyreo est assecuta, major est & intensior, gloria Beatorum omnium simul, & Angelorum. Per visionem idcirco beatam longè plures videt creaturas, quam omnes simul Beati. Ea gloria fulget in Cælo, ut sub Christo specialem chorum ad illius dexteram constituat supra Hierarchias omnes ecclesiæ. Triplè præcipue insignitur Aureola, Virginis, Doctoris, & Martyris.

XXXVII.

UT merita cumlaret homo, Theologicis illi Deus munivit virtutibus, Fide imprimis, sine qua impossibile est Deo placere, cujus actus: *Judicium supernaturale obscurum, Deo loquenti firmissime innitum*. Tam immediata, quam mediata Dei locutio, nullum patitur errorem, mendacium, vel restrictionem purè

men-

mentalem. Loqui potest Deus amphibologicè, & errorem merè speculativum infundere subjecto rationali. Nequit autem miraculum patrare opera ministri, qui ad falsam doctrinam suadendam, edendum à se miraculum proponeret. Summa Dei autoritas in loquendo, scientia, & veracitate constituitur. Non potest veritas aliqua revelari, quin simul omnia revelentur, quibus eam veritas illa idemptificatur, vel metaphysicè connectitur. Revelatio rationis universalis reddit absoluta fide credibilia particularia quæ sub ea ratione continentur, dummodo contentia hæc satis innotescat. Divina revelatio privata, si quæ proponatur, assensum fidei promeretur sicuti publica.

XXXVIII.

Ecclesia Christi rectè diffinitur: *Cætus fidelium consortiatorum per fidem, & Sacramentum Baptismi, sub uno capite Christo, ejusque in terris Vicario*. Divinæ Ecclesiæ autoritas motivum esse potest assensus fidei. Vera datur in ea potestas damnandi opiniones probabiles ab intrinseco. Fide certum est Ecclesiam errare non posse in Canonizatione Sanctorum, an valeat in Beatificatione? Non ita certum videtur. Propositio aut definitio ab Ecclesia facta ad rem fide divina credendam mediata est locutio Dei. Sola Ecclesia iudex est controversiarum, quæ inter Christianos circa fidem & religionem oriuntur. Licet revelatio proximè possibilis aut futura, omnino certum reddat objectum suum, non tamen prædictæ revelationes sunt objectum formale fidei. Possibilis est veritas intrinsecè irrevelabilis, ac revelata intrinsecè incredibilis esse non potest. Objecta materialia fidei nullum habent credibilitatis ordinem. Aliquas veritates credere possumus explicite, quæ Apostolorum tempore non erant ita credibiles.

D2

EX

XXXIX.

EX signis credibilitatis morali, evidentia, constat esse a Deo revelatas veritates nostrae fidei; unde, metaphysicè evidens est eas esse prudenter credibiles, & firmissima fide credendas. Notitia purè probabilis revelationis non sufficit ad assensum fidei; requiritur, ergo, moraliter certa, saltem respectivè. Actus Fidei liber est, quoad speciem, & exercitium, quem proinde pia credendi affectio debet imperare. Fidei divina credendum est, hunc numero hominem Clementem XII. esse verum Christi Vicarium, & D. Petri legitimum successorem. Actus supernaturalis fidei divinae non potest non esse verus, summaque gaudet certitudine formali, & adhæsiva supra pondus rationum ad ipsum impellentium, quem proinde voluntas non potest prudenter repudiare. Expellitur habitus fidei demeritoriè in viatoribus per grave infidelitatis peccatum. In Animabus Purgatorii, non in Beatis, neque in Damnatis, perseverat. Certum est esse præceptum divinum eliciendi actum fidei; sed quandonam obliget? Incertum. Luterum tamen audies.

XL.

Spes Theologica, quæ ut ex fonte rivus, sic ea ex fide profuit, est: *Affectus animosus ad bonum ut probabiliter obtinendum*. Hujus virtutis formale objectum est Deus ut auxiliator, atque ipsius bonitas, quantenus nobis bona. Objectum materiale, est Deus ut nobis bonus, & possidendus. Est viator in Dei auxilio firmissimam spem collocare debeat, sed nec de beatitudine obtinenda, nec de perseverantiæ dono absolutam habet certitudinem. Juxta præsentem providentiam nullumquam viatori sive iusto, sive peccatori potest Deus absolute futuram damnationem revelare. In

alia posse non inficior. Ille tamen, cui facta fuisset revelatio de sua damnatione, eamque credidisset, beatitudinem proximè sperare non posset. Timor etiam servilis, honestus & theologicus esse potest. Habitus spei in Deo non est, nec remanet in Beatis; a damnatis excipiendus. Animabus Purgatorii ob certitudinem de obtinenda gloria concedenda est expectatio. Deperditur spei habitus desperatione, hæresi, & infidelitatis peccato. Præsumptio, magnum profectò crimen, alia est Pelagiana, alia Lutherana, alia innanis & vana. De omnibus roga.

XLI.

Charitas Theologica, quæ certe est virtutum omnium apex, Deum ipsum, & quidquid propter ipsum amari potest, respicit ut objectum sui bonitatem ipsius, ut objectum formale, & ideo Deum propter se, proximum propter Deum hac virtute diligimus hoc ordine: primo dilige Deum, deinde te ipsum, post hæc dilige proximum tuum. Sed quis est proximus noster? Quilibet creatura capax beatitudinis obtinendæ nobiscum. Quid illud: *Dilige proximum tuum, sicut te ipsum*, id est, ad eum modum, ad eam normam, sed non quia tenearis ad eandem equalitatem intensiois. Actus charitatis Deum diligens super omnia gravia, & levia, vicari nullatenus potest; verum si tantum super omnia gravia Deum anteponat, poterit prohiberi sub levi, poterit sedari venialiter. Merentur præmium etiam de præsentì concedendum, non solum actus habitu charitatis intensiores, sed etiam remissiores. Habitualem charitatem ita esse formam aliarum virtutum, ut sine ejus directione nullus actus sit bonus. Bajanam redolet doctrinam. Præceptum de diligendo Deo actu charitatis obligare non incipit quamprimum quis usum rationis attingat. Quandonam? Pulsa.

EX LIB. IV. SENTENT.

Samaritanum, Christum, vulnera, peccatum, remedia, Sacramenta adumbrasse, ait non incongrue Magister initio huius libri. Est ergo Sacramentum *signum acceptum, signum sensibile, & practicum gratia sanctificantis cuius similitudinem gerit.* Veteris, & Novæ legis Sacramenta non conveniunt univocè. In statu Innocentie ullum extitisse Sacramentum minime constat. Nec in Lege Naturæ proprium Sacramentum fuisse videtur. Multa, quæ habuit Lex scripta, propriè Sacramenta non vocantur. In lege gratiæ immediate instituit Christus septem dumtaxat Sacramenta, antiquis longe perfectiora. Putuisset Christus eorum institutionem puro homini comittere: Quia Novæ Legis Sacramenta ex rebus tamquam materia, & ex verbis tamquam forma essentialiter constituuntur. Materias, & formas non in omnibus Sacramentis ad speciem usque infirmam determinare voluit Christus. Sola materia, aut formæ substantialis mutatio, Sacramenti valorem impedit. Neque censenda est semper substantialis mutatio dum aliquid immutatur ex fine introducendi errorem in conficiendo Sacramento.

XLIII.

Novæ Legis Sacramenta gratiam ex opere operato non physice, sed moraliter efficiunt in eo ipso instanti intrinsece terminativo, quo digne suscipiuntur. Inaequalem tamen, juxta inaequalitatem dispositionis suscipientium. Vivorum Sacramenta, ne per accedens quidem primam gratiam causare valent. Excep-

tis

tis Pœnitentia, & Eucharistia, cætera Sacramenta ablato obice, reviviscunt. Baptismus, Confirmatio, & Ordo characterem imprimunt Animæ: idest, qualiter naturalem, spirituales, & indelebiles. Minister, & Sacramentorum subjectum, solus est homo viator. Omnino requiritur ad Sacramenti valorem intentio Ministri, saltem virtualis, eaque ille sive explicite, sive implicite velle debet conficere, quod Christus instituit. Intentio habitualis sufficit in adulto suscipiente Sacramentum. Circa valorem Sacramenti tam Minister, quam suscipiens tenentur sub gravi tutiorem sequi opinionem in occurso probabilioris, aut probabilissimæ.

XLIV.

Christus Dominus Baptismi Sacramentum instituit. Quando autem? Incertum. Interim tunc ipse institutum conjector, cum in Judæa testante Joanne (cap. 3. v. 22.) per Discipulos baptizabat. Aqua naturalis, & liquida remota est huius Sacramenti materia; proxima verò, ablutio corporis, secundum quamlibet partem, modo sit sensibilis. Numquam fuit legitima forma Baptismi, quæ non exprimeret res SS. Trinitatis Personas. Sacramentum istud, sive in re, sive in voto, extra Martyrium in parvulis, necessarium est necessitate mediæ ad salutem. Baptismus sanguinis, seu Martyrium, culpam omnem, & pœnam ex opere operato remittit, sed in adultis, tamen actum charitatis ad hunc effectum non requirit, aliqua tamen dispositione opus habet. Minister ordinarius, Sacerdos; sufficiens, quilibet homo ratione utens.

XLV.

Christianis hominibus in fide roborandis instituit Christus in ultima cœna Confirmationis Sacra-

men-

mentum; sed potestatem illud ministrandi post Resurrectionem suam dedit Apostolis. Materia huius Sacramenti remota est chrisma ex balsamo, & olivarum oleo confectum, & ab Episcopo benedictum: Proxima, unctio frontis in formam crucis. Verba illa: *Signo te signo crucis, & confirmo te chrismate salutis in nomine Patris, &c.* sunt huius Sacramenti forma; quæ valida esset, si tres Divinas Personas non exprimeret. Omnes, & soli baptizati sunt subiectum capax confirmationis. Ordinarius illius Minister solus Episcopus. Taciesi simplex Sacerdos, ex Romani Pontificis delegatione possit hoc Sacramentum ministrare; ac non chrisma conficere. Ad hoc Sacramentum suscipiendum nullo præcepto adstringimur. VII.

XLVI.

Secundum post naufragium tabulam obtulit Christus lapsis post Baptismum; Pœnitentiæ scilicet Sacramentum, quod post Resurrectionem suam (Joan. 20.) dignatus est instituere. Ex actibus pœnitentis, contritione scilicet, & confessione tamquam materia; & Sacerdotis absolutione, tamquam forma intrinsecè constituitur; satisfactione frequenter integratur. Remota illius materia, sunt omnia peccata Baptismum committentia, & subsequencia; ita quidem, ut mortalia, etiam negativè dubia, nondum eidem rite subiecta, sine materia necessaria; venialia verò, & mortalia jam debite exposita, dummodo non sint putè existimata, sufficiens, & libera. Dolor ad hoc Sacramentum necessarius debet esse verus, formalis, supernus, efficax, universalis quòquæ si materiam necessariam confessionis attingat; at non debet esse contritio perfecta. Sacramentum pœnitentiæ validum, & informe agnosco nullum.

XLVII.

Confessionis Sacramentalis integritas requirit distinctam expositionem peccatorum mortalium

quo-

quoad speciem, & numerum; sed non circumstantiarum, quæ intra eandem speciem notabiliter aggravare dicuntur. Complicem declarare tenetur, qui non potest aliter integrè confiteri. Qui confessus est peccatum mortale ut dubium, si postea certum esse comperiat, tenetur illud ut certum iterum confiteri. Aliquæ sunt causæ, quæ ab integritate confessionis interdum confiteres excusant. Sacramentalis absolutio his solis verbis circumcluditur: *Absolve te à peccatis*, horum verborum legitimum sensum postulanti depromam. Absolutio absenti data invalida est jure divino. Moribundus, qui nullum pœnitentiæ signum edidit, nullo modo est absolvendus; illum verò absolvere tenetur Sacerdos, cui etiam absenti confiteretur de signo doloris per testem idoneum.

XLVIII.

Venerabile Eucharistiæ Sacramentum posteriori vespere diei 14. Nisan, Christus Dominus instituit. In consideratione morali unum totale Sacramentum est sub utraque specie; sed non singulariter expressum, tamquam specialis articulus in Symbolo Apostolorum sub his verbis: *Sanctorum communionem*. Speciebus panis, & vini, verbis consecrationis, Corpore, & Sanguinis Christi essentialiter constituitur. Triticus panis, sive azymus, sive fermentatus, & vinum ex uvis expressum, licet mustum, est remota Eucharistiæ materia. Christus azymo pane Eucharistiam confecit. Modica aqua ex præcepto Ecclesiastico immiscenda est vino consecrando; eaque, licet in vinum non transeat mixta vino, in sanguinem immediate convertitur. Hæc sola verba: *Hoc est Corpus meum*, sunt forma essentialis consecrationis panis; sicut vini sola illa: *Hic est Calix sanguinis mei*. Panis & vini transubstantiatio in Corpus, & Sanguinem Christi, destructa omnino illorum substantia, & accidentibus dumtaxat permanentibus, verbis consecrationis efficitur.

E

EX-

EXtrema Unctio verè est unum ex septem Novæ legis Sacramentis, à Jacobo Apost. cap. 5. suæ Epistola dissertè memoratum; sed à Christo Domino institutum unà cum Sacramento Pœnitentiæ, cujus est appendix. Corpus, & Animam alleviat, utriusque salutem interdum restituit, magnam pœnæ temporalis partem peccatis respondentem remittit. Materia remota Extremæ Unctionis est oleum ab Episcopo benedictum, ex præcepto Latine Ecclesiæ. Proxima autem, unctio oleo facta. Formæ verba: *Per istam sanctam unctionem, &c.* deprecatoria sunt, neque omnia essentialia. Ad hujus Sacramenti valorem necessariae sunt unctiones quinque sensuum. Solus homo baptizatus, qui aliquo saltem tempore usum rationis habuit, in magno mortis periculo morbi causa positus Extremæ Unctionis subiectum est; solusque Sacerdos Minister. Hoc Sacramentum citra contemptum non recipere, gravis culpa non est.

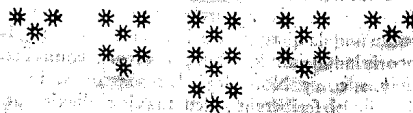
L.

Ordinis Sacramentum est: *Sacra caremonia, quæ irrevocabiler traditur potestas sacrum aliquod ministerium circa Eucharistiam peragendi.* Novem admittit ordines Ecclesiasticos, veram Sacramenti rationem participant. Quatuor minores ordines, unà cum Subdiaconatu, Diaconatu, & Presbyteratu, quoad potestatem consecrandi instituit Christus in ultimæ cœnæ. Sacerdotium verò quoad potestatem absolvendi, & Episcopatum, non nisi post Resurrectionem instituit. Ad valorem Sacramenti Ordinis necessarius non est physicus materiæ contactus. Presbyteratu non premissio Episcopatus suscipi non valet. Ex institutione divina necessarii non sunt tres Episcopi ad alium Episcopum ordinandum.

co-

Infans ordinaretur validè; sed ad legem cœlibatus non teneretur. Solus Episcopus minister est ordinis, licet suspensus sit, excommunicatus, hæreticus, vel degradatus.

Matrimonium, verum Novæ legis Sacramentum, à Christo Domino in nuptiis Cana approbatum, & ad Sacramenti rationem Matth. 19. v. 6. elevatum, sic potest dissolvi. *Contractus legitimus viri, & femina, quo mutua corporum potestas traditur, gratia spirituali collatur.* Hujus materia remota sunt contrahentium corpora; proxima, mutus eorum consensus, vel propriis, vel æquivalentibus verbis expressus prout est corporum traditio. Forma, idem ille consensus prout acceptatio. Hinc soli contrahentes sunt hujus Sacramenti Ministri. Matrimonialis consensus necessario ferri debet in perpetuitatem, non in prolem. Per Procuratorem licitè, & valide celebratur; qui tamen existens in mortali, non peccaret lechalter Matrimonium contrahendo. Matrimonium, sive ratum, sive consummatum, est jure naturæ indissolubile; illud autem juxta de causa Summus Pontifex dissolvere potest. Naturali lege prohibetur Poligamia; quam tamen Deus juxta olim quibusdam concessit.

E2

SA-

SACRORUM BIBLIORUM SYNTAGMATA.

Prolegomena Sacrae Scripturae.

I.

VT arcem fortissimam ex qua omnis armatura pendet, Deus Sacram Scripturam struxit in Ecclesia; idest: *Verbum Divinum*, Deo ipso primario Authore, conscriptum. Hinc Summorum Pontificum, & Conciliorum universalium Decretis longè nobiliorem esse patet. Satis est ut Scriptura sit Divina, illiusque primarius Author Deus censeatur, quod Scriptorem Sacrum ad scribendum moveat, et assiluat ne ullò modo erret, totumque scriptum uti suum comprobet. Sapè utebatur Deus Scriptore sacro ut puro amanuensi, qui solum calamus exciperet, quæ suggerebantur: *Psalm. 44. v. 2.* interdum singula quæque non dictabat, sed ipsius sacri Scriptoris industriam in rebus, & verbis requirebat. 2. *Machab. 2. v. 27.* Non adegit Deus sacros Scriptores, ut etiam inviti scriberent, sed suaviter allexit, ut in conscribendis sacris Libris libere sibi parerent. 1. *Cor. 14. v. 32.* Nec in clade Jerosolymitana sub Nabucodo-

do.

nosore, nec sub Antiochi Epiphanis tyrannide perierunt omnes sacri Libri. 1. *Machab. 1. v. 59.*

A Nec Moysen aliquam fuisse Scripturam Sacram probabile est: attamen Autographum aliquod ex his, quæ à propriis Scriptoribus fuere conscripta etiam nunc permanere, non credam. Aliquot olim fuisse sacros Libros quorum exemplaria modò non extant, non inficiabor. Sacrorum Librorum Canon, quem optimè recensuit, statuitque Tridentina Synodus, complectitur Libros, aut Libellos, LXXII. nimirum XLV. Veteris Testamenti, & XXVII. Testamenti Novi. Prefatiuncula Threnis Jeremia præfixa, scriptum canonicum non est. Vetus Testamentum primitus Hebraico idiomate scriptum est, paucis libris exceptis, quorum alii Chaldaicè, Græcè alii scripti fuere. Totum verò Novum Testamentum, Græcè primum scriptum fuit, excepto Matthæi Evangelio, & Epistola Pauli ad Hebræos. In editionem Hebraicam, post B. Hieronymi aratam, menda aliquot irrepserunt negligentia, aut imperitia descriptorum, non malignitate Rabbiorum.

III.

GRÆCA LXX. Interpretum versio: multas labeas contraxit, sed diligentissimè, quantum per veteres libros lieuit, Sixti V. jussu emaculata prodiit. Latina versio Vulgata jure S. Hieronymo tribuitur, quod ipse in fere omnibus Veteris Testamenti libris ejus sit Author; in Novo autem Testamento emendator. In ea versione conficienda instructus non fuit S. Doctor speciali illa Spiritus Sancti assistentia, quam Scriptores sacri in sacris Libris conscribendis habuerunt. Vulgata igitur Latina editio definita est à Concilio Tridentino *Authentica*, ita ut nemo audeat eam rejicere quoad libros integros cum omnibus suis

par-

partibus. An etiam quoad minimas particulas omnes, & minutia quæque, adhuc in non pertinentibus ad fidem, & mores definita sit authoritatis infallibilis? Doctissimis viris negantibus adhæremus. Exemplar Vulgatæ editionis, authoritate Sixti V. & Clementis VIII. recognitum, & editum, accuratissime quidem castigatum, sed non ita numeris omnibus absolutum est, ut in levioribus quibusdam nihil emendandum superest. Divinæ Scripturæ sensus est: *Id quod per Verba Sacra Scripturæ ex Intentione Spiritus Sancti significatur.* Alius est sensus litteralis; alius, mysticus. Ille immediate; hic mediate verbis significatur. In allegoricum, tropologicum, & anagogicum uterque dividitur. Cum multiplici sensu litterali, multiplex est Scripturæ locus; sine ullo, nullas; sine mystico, allquis.

EX VETERI TESTAMENTO.

De Opere sex Dierum.

IV.

Cum per infinita secula Deus Optimus Maximus solus ipse sibi, & mundus, & locus, & omnia fuisset, volens diffusionem suæ bonitatis, suisque Majestatem ostendere, dignam authore primo, & summo machinam, in verno Equinoctio liberrime condidit ex nihilo. *Exod. 12. v. 2.* Quot tamen diebus? Si textui, & Augustini principiis inhæream, sex dierum intervallo conditam fateri cogor. Die igitur Dominica, & Mundi, & dierum prima, creavit Deus Cælum Empyreum Angelicis spiritibus repletum. *Ad Coloss. 1. v. 16.* gratia donatis; sed multos eam statim amittentes in ignem Inferni torquendos æternum projecit. Empyreum Cælum in maiorem lucem non est innovan-

dum,

dam, quando reliquæ Orbis partes postremo die renovabuntur. Hac etiam die creavit Deus Terræ globum cum Aquarum mole ad Empyreum sese porrigente, & ignem in Inferno. Lucis præterea qualitatem inhærentem aquis produxit. *Gen. 1. v. 3.*

Die secunda factum ex Aquis Firmamentum, seu Cælum sidereum, *Gen. 1. v. 6.* verè corruptioni obnoxium; tunc etiam Ignis, & Aeris elementa condita sunt. Supra Cælum propriæ sunt Aquæ. *Dan. 3. v. 60.* Tertia die coegit Deus Aquas in varias cavitates se recipere, multisundique locis exaggerata in montes terra, quæ indita sibi à Deo fertilitate, protinus in omnis generis herbas, & plantas erupit, etiam in venenatas, & spinosas; non autem in eas omnes quæ modò reperiuntur. Frondes etiam, flores, fructusque nonnulli apparuerunt. *Gen. 1. v. 9.* Hæc dum erat terræ facies, ejusdem viscera metallis, & mineralibus omnibus, variis in locis replebantur. Die quarta produxit Deus Solem, & Lunam cum reliquis sideribus, & in Firmamento constituit. *Gen. 1. v. 16.* Die quinta, ex Aquis omnia aquatiliū, avium, & volucrum genera produxit. *Gen. 1. v. 20.* Die sexta, omnes terrestriam animalium species, demptis hybridibus, seu adulterinis, & quæ ex putrefactione nascuntur, jubente Domino eduxit terra. *Gen. 1. v. 24.*

De Paradiso voluptatis.

VI.

Constituit Dominus ipsa tertia die conditionis rerum Paradisum in *Eden*, diligens locum in terra Orientali, spatiosum valde, hominibus divina dispositione modò penitus inaccessibilem, magno fluvio irriguum,

&

& ad omnem amicitiam exquisitè compositum. *Gen.* 2. v. 8. Paradisus ergo fluvius inde in quatuor capita dividebatur: Gelson non est Nilus; nec Phison Ganges; Arboris vitæ fructus iterum iterumque gustatus naturali virtute vitam hominis etiam lapsi ad multa annorum millia prorogasset, sed immortalitatem minime contulisset. *Gen.* 3. v. 22. Arbor scientiæ boni, & mali, donatur hoc nomine, quia Adamus ab ejus fructu abstinens, bonum; non abstinens, malum erat experturus. Nec universalis Cataclysmi aquis, neque vastitate ipsa Paradisus prorsus exolevit, sed cum tota sui amicitia hæcenus perleverat. In eo viventes servantur validi Christi proceres Henochus, & Elias; in finem sæculi contra Antichristum præliaturi, *Ecclesi.* 44. v. 16. *Malac.* 4. v. 5. An autem sint in statu merendi? Incertum.

De utròque Protoplasto.

VII.

UT Orbis primordia absolveret Deus rerum creaturam epitomen fecit. initium sexa creationis die, minutissimum pulverem faciens litum, ex quo vilescere corpus effingens, eique rationalem animum indens, Hominem in campo Damasceno condidit, quem *Adamum* appellavit. *Gen. 1. v. 27. cap. 2. v. 7.* Inde Angelorum ministerio in Paradisum translatus homo, deductus ad se animalium terrestribus, & volucribus nominata imponit. *Gen. 2. v. 20.* Tandem Deus ex supernumeraria cocta cum carne, quam Adamo in Edthaim rapto extraxit, adjuncto luto, muliebrem corpus formavit, & spiritum immittens, *Evam* intra Paradisum edidit. *Gen. 2. v. 22.* Victum hominibus, aliisque animalibus concessit Deus ex herbis, frugibusque. *Gen. 1. v. 29. & 30.* excepto tantum sub poena capitis fructu arboris scientia boni & mali; quam exceptionem Adamo si-

mil & Hoya diferte expoluit. *Gen. 3. v. 1. 3.* Paradisum ad minus per diem naturale cum dimidio Parentes incoluerunt. Damon in Scythiam serpentem se infinuans, mulierem alloquitur, seducitque. *Ibidem.*

VIII

Heva seducta, eadem seduxit Adamum: ambo in magnam superbiam atque infidelitatem lapsi, *Ecclesi. 10. v. 14.* veritum fructum comederunt. Coguntur illic coram Deo causam dicere, & frustra excusantes excusationes in peccatis, irrisi, atque innumeris malis subiecti & Paradiso virginis amandantur. *Gen. 3. v. 1.* Extorressam & Paraisso liberis operam dare ceperunt. Mense igitur 10. a rerum creatione natos esse Cain, Abel autem post subsequentes novem menses, & sic deinde, in annos singulos, uno, aut, pluribus etiam liberis Adamus, & Heva angebantur. *Gen. 4. v. 1. & 2.* Sanctissimus Abel anno 128. ætatis suæ a fratre Cain occiditur, ægrè ferente quod illius sacrificia, immisso mirabilitè igne, Dominus probaret. *Gen. 4. v. 8. & 25.* Verè martyr fuit, non tamen ad mortem usque virgo. Adam tandem annum agens 930. vivere desinit. *Gen. 5. v. 5.* Ierosolymis in ipso Calvaria monte rur mulatur. Nec Adamus, neque Heva diem ultimum clausè sunt ante perasdam salutarem pœnitentiam. *Sap. 10. v. 1. & 2.*

Stromata ex Libris Veteris Testamenti.

JX.

IX.

NUmquam in Veteri Testamento, antè Divini Verbi Incarnationem apparuit Deus in corpore immediatè, & per se assumptò, sed per Angelos. Inter Arphaxad & Salè, interferebùs est Caiman. Gen. 11. v. 12. Melchisedech victori Abrahæ occurrèns, non fuit Sem filius Noè, sed Regulus Chanaanus, qui Jerofo-

lymis Imperabat, Sacerdos Dei altissimi. *Gen. 14. v. 18.* Circumcisio Abrahæ præcepta, *Gen. 17. v. 11.* nec debebat, nec od originale peccatum delendum fuit instituta; ante 8. diem semper illicita; nec Mercenarios Hebræorum, nec Servos, vernaculos, & emptitios obligabat, *Ibidem.* Prophetia Jacobi Patriarchæ, absoluta, & suum eventum sortita, *Gen. 49. v. 16.* Hebræorum obstetrices non Hebrææ sed Egyptiæ, illorum masculos Pharaoni occultando mentita sunt, at per tale mendacium forte non peccarunt, *Exod. 1. v. 15.* Percussum Egyptium abscondit Moyses, quem sine peccato occidit, *Exod. 2. v. 12.* Lex de consecrandis Domino primogenitis, Profelytos omnes comprehendebat, *Exod. 13. v. 2.*

Purificationis legi tenebantur. Puerpera omnes Hebræorum, etiam quæ uxores erant Levitarum, *Levit. 12. v. 2.* Annus Sabbaticus, à mense Tisri ducebat initium, à quo etiam Jubilæi annus ordiebatur, *Levit. 25. v. 21.* Numeratio Populi quæ recenseretur, *Num. 1. v. 2.* diversa est ab ea quæ exprimitur, *Exod. 38. v. 25.* In illa tamen minime recensentur Levitæ. Mannâ quo Israelitæ in deserto volvebantur, in eum cibum quem quisque appetebat non convertebatur; saporem tamen illum exhibebat, quem quisque Israelita sive pius, sive impius optabat, *Sap. 16. v. 20.* & 21. Septuaginta Judices Dei præcepto à Moysse electi, *Num. 11. v. 16.* non fuerunt illi qui in montem Sina eum comitari fuit, *Exod. 24. v. 1.* Manserunt illi deinceps, & continuos habuerunt successores, etiam in Canaam; horum cum Pontifice concilium ab Hebræis vocatum est *Sanhedrim.* Dathan, & Abiron viventes non pervenerunt in Infernum Damnatorum, *Num. 16. v. 33.*

Aaron, & Moyses peccaverunt solum venialiter, aliqua incredulitate aut diffidentia, *Num. 20. v.*

et Serpentes, de quibus, *Num. 21. v. 6.* Vela fuerunt animalia, dicantur igniti ab effectu. Virtus curandi à moribus eorum in serpente æneo, supernaturalis, *v. 9.* Balaamus, non veri Dei propheta, sed famulus magus, homo perversissimus, & in noxiis carnalibus præpotens, magno prædio à Moabitum Rege condactus, ut in Hebræos diras congereret, Deo cogente, facti omnia illis appredatur, *Num. 24. v. 2.* Intra Arcæ fœderis reposuit Moyses Decalogi tabulas, *3. Reg. 8. v. 19.* & *Paral. 3. v. 10.* non vero Deitæ hominum, & auream Mannæ urnam, & Aaronis virgam, *Deuter. 31. v. 26.* Moyses, annos natus 120, *Deuter. 34. v. 7.* vixit, & nec hauriri resurrexit, nec postea in Cheliffi transfiguratione; neque tandem venisse contra Antichristum Josue in agro Jerichuntino exsistenti apparuit Archangelus Michael, & modum occupandæ urbis edocuit, *Joel. 5. v. 13.* Licitè potuit fœdus cum Gabaonitis iniquis, & vitæ concedere, *Cap. 9. v. 15.*

Edgon homo fortissimus, qui Israelitas in liberatæ tem assensit, non fuit Idolorum cultor, *Psalm. 135. v. 25.* Obtulit Angelo carnes, & panes, non in sacrificium, sed in hospitalitatem, *ut 19. Ephod ex hostium manibus ab eodem fabricatum, cap. 29. v. 24.* non Idolum, sed vestis sacerdotalis; nec in illius confectatione peccavit. Jephthæ filiam suam in holocaustum offerens, & in gineris indignis non peccavit, rectè quæ ac pæ votum prudentissimum implevit, *Jud. 11. v. 29.* Mahalon, & Chelion, Nodmi filij Orpham, & Rutham uxores Moabitidas ducentes gravissimè peccaverunt, *Ruth. 1. v. 10.* Non peccavit Nodmi nuptiam suam Ruth à suo comitatu dehortando, *cap. 1. v. 15.* & suadendo ut ad pedes Bôoz jaceret, *cap. 3. v. 4.* Heli summus Hebræorum Pontifex, impiissimos, ac sacrilegos filios, nimis lenitè semelque reprehendens, & gra-

EX

*Acta Christi Domini, & Beatissimæ
Virginis, juxta quatuor Evangelistas.*

A

A Natiuitate Domini ad Baptismum.

A Nno 22 Olympiadis 194 Urbis 6731. Juliano 43. Regni Herodis 37. Imperii Augusti Caesaris 41. Lucio Cornelio Lentulo, & Marco Valerio Messalino Consulibus, & Anno 6. Hebdomada 65. juxta Danielis vaticinium, olim **MARIA VIRGO**, Josepho comite Bethlehemi pergeret, censum juxta Caesaris edictum solutura, frustra in Urbe quaerens hospitium, in spelunca quadam Civitatis muro adjacentis divertens toto Orbe in pace composito **DESIDERATUM CUNCTIS GENTIBUS** peperit **JESUM CHRIS- TUM** die 25 Decembris sub mediam noctem, *Luc. 2. v. 7.* Die 8. a Natiuitate in ipsa spelunca cultro ferro circumcidetur, vocaturque **JESVS**, nomen quidem ce- teris nominibus etiam divinis praeferentius, *Luc. 2. v. 21. Ad Philipp. 2. v. 8.* Die decimo tertio adoratur Domi- nus a tribus viris, Astronomia, & Principatu illustri- bus, quae ex Arabia Felice, magnis itineribus convola- rant, *Matth. 2. v. 1. Isai. 60. v. 6. Psalm. 72. v. 10.* Ipso die Domini natalis appaeruerat eis in sua regione fulgentissimum meteorum, stellam referens splendidis- simam quod exiit de Jerosolyma, & ex Jerosolyma Bethlehemi deduxit, *Matth. 2. v. 2. & 9.*

B **BEATISSIMA VIRGO MARIA**, quadagesimo die a purissimo praerperio suo Legem purificatio- nis congruentissime observare voluit, qua nec secun- dum causam, nec secundum verba tenebatur. Sisteit quoque Christus in Templo, binisque argenti uncis, & semis redimitur, idest 20. regalibus argenteis simplicibus

Hic.

Hispanicis, *Luc. 2. v. 22.* Moyses Simeon homo justus, & timoratus Dei, qui nec fuit Summus, nec ordinarius Sa- cerdos, in ulnis Puerum excipiens Messiam, prae- dicat, aequae ac Anna Prophetissa, *Luc. 2. v. 25. & 36.* Exple- tis jam omnibus juxta Legis praescriptum in Nazareth Galilae Divina familia revertitur, *Luc. 2. v. 39.* Sed paucis elapsis diebus ut Herodiana carnificina subtrahe- retur inde Dominus in Aegyptum abducitur, *Matth. 2. v. 13.* Hanc ergo viam, ea ipsa nocte qua Sacri sponsi a Gabriele admonentur suscipiunt celeriter, *Ibidem v. 14.* Ea vero Divina familia Aegyptum introeunte, illius Im- perii idola corruerunt, *Isai. 19. v. 1. Ezech. 30. v. 13.*

XXI.

H Erodes Magnus videns se a Magis illusus, diabo- lico furore correptus, neci tradit infantes Beth- lehemitos, intra biennium natos, *Matth. 2. v. 13.* Post expletum in Aegypto biennium, rediit Dominus Nazareth Galilae, ubi privatam vitam ad annum usque aetatis tricesimum egit apud Parentes suos, *Matth. 2. v. 23.* quorum labore, & facultatulis alebatur, non dedi- gnatus eidem arti fabri Lignarii, quam Josephus profe- rebatur, operam dare, *Marc. 6. v. 3.* Cum esset Chri- stus duodennis, celebrato cum Parentibus suis Jerosoly- mis Paschate triduum se ab eis clam subduxit, sine co- rum neglectu, aut incuria, inventus est autem die 3. ab amissione in atrio Templi de Messiae adventu disputans, & singularis Sapientiae specimen apud Legis peritos ostentans, *Luc. 2. v. 42.* Sanctissimus Joseph meritis eximiiis plenus vita functus est, antequam Dominus bap- tizaretur. Resurgit postea Christo resurgente, & in corpo- re & anima ad gloriam evehitur. Quod communiter di- citur, ramusculum sicum in manibus Josephi ante nup- tias fronduisse, in signe figmentum.

G

De

**De Baptismo, & Predicatione Domini,
usque ad Resurrectionem.**

Anno 15. Imperii Tiberii Neronis Praefectura Pon-
tiffici Pilati 4. & Pontificatus Josephi Calpurni 12.
die 6. Januarii, Christus Dominus cum iniret annum aeta-
tis 30. a Joanne baptizatus, *Luce 3. v. 21.* Baptizatus
Christo apparuit, in suprema aeris regione profundus
hiatus, prodigiosa luce coruscus; atque exinde descen-
dens columbae species, in qua Spiritus Sanctus mitteba-
tur, insedit in Christi capite, insonitque vox Aeternum
Patrem loquentem representans. *Matt. 3. v. 16. & 17.*
Hac vero praeter Christum, & Joannem, ceteri qui tunc
aderant observarunt. *Joan. 1. v. 32. & 34.* Christus non
baptizavit Joannem eo tempore, quo a Joanne baptizatus
ipse suscepit. *Joan. 3. v. 26.* Eodem die in desertum
Quarentana secedens, totos 40. dies, noctesque ab-
solventis, pauculentisque miraculose abstinuit; nec
nisi exacto die 40. fame stimulatiscapit. *Matt. 4. v. 2.*
Luce. 4. v. 2. sed pallorem, & maciem non contraxit.
Ubi primum esurire, aggressus est eum Satanas, solis tri-
bus tentationibus, quo a Matthaeo recensentur eo ordi-
ne continenter factis. *Matt. 4. v. 3.*

Permisit Christus se a Damone abripiri in Templi sa-
ligium, & in montem excelsum. Superatis tenta-
tionibus; Christus siue propria virtute, siue Angelorum
ministerio, in idem desertum deductus, jejunium solvit
die 41. abiecit initio; id est die 16. Februarii. *Matt. 4.*
v. 11. Marc. 1. v. 13. Mox Dominus ex deserto ad
Joannem rediit, quem ille digito coram praesentibus de-

monstrat, ac verum Messiam declarat. *Joan. 1. v. 29.*
Postero die repetit Baptista idem testimonium, quo au-
dito Andraas, & Joannes Evangelista cum sequuntur.
Joan. 1. v. 33. Die sequenti Simonem ad Jesum addu-
cit Andraas. *Ibidem. v. 41.* Die crastina Dominus sus-
cepit Petrum in Galileam proficiscitur, ubi Philippum
invenit, qui Nachanaelem adduxit. *v. 43. & 45.* Ipse
est Apostolus Bartholomaeus, natione Gallaeus, profes-
sione Piscator. *Matt. 10. v. 2. Joan. 21. initio.* Hinc
fabula illa de regia Bartholomaei stirpe crassissimis erro-
ribus refertur, merito censetur abolenda.

XXIV.

Die tertia, ex qua Dominus a Judaea discesserat, Fe-
bruario excurrente nuptiae factae sunt in Cana Ga-
lilee; illisque interfuit Christus, una cum Matre, Pe-
tro, Andraa, Philippo, Bartholomaeo, & Joanne
Evangelista Discipulis; *Joan. 2. v. 1.* inter ignotos
penitus sponso celebrat, & conversa in vinum aqua;
primum edidit publicum miraculum, quo se Dominus
Mundo patefecit. *Ibidem. v. 7. & 11.* Architeclinus ea-
rum nuptiarum, erat Prepositus convivii, qui conviva-
rum apparatus, ministros, & ordinem dispensaret. *Ibi-
dem. v. 8.* Paulò post nuptias ascendit Dominus Jero-
solytam, primum post Baptismum Pascha celebratu-
rus, ibique denunciato Evangelio, pluribusque signis
editis, in eum multi crediderunt. *Joan. 2. v. 13. & cap.*
4. v. 45. Mox veniens in Judaeam, demorabatur in Aenon
qui locus erat aquis abundans, Salim & Jordani proxi-
mus, ubi per Discipulos Baptismum à se institutum mi-
nistrabat. *Joan. 3. v. 22.* Hoc tempore Christus Do-
minus BEATISSIMAM VIRGINEM MARIAM im-
mediatè baptizavit.

XXV.

Inde Joanne in Macherunte Castello, trans Jordanem
in carcerato, in Galileam pergens finiente Decem-

bri publicam, & assiduum prædicationem passim per singula loca, cum magna auditorum frequentia, agreditur Dominus. *Matt. 4. v. 12. & 17. Marc. 1. v. 14.* Per Samariam transiens, Januario ineunte, Samaritanam mulierem impudicam, non adulteram, convertit. Quinque ejus viri legitimi fuerant; at sextus impurus, avarus. *Joan. 4. d. v. 16. ad 35.* Christus juxta mare Galilee Petrum, Andream, Jacobum, & Joannem ut indivulsi sibi adherant, vocat. *Matt. 4. d. v. 18. & Marc. 1. d. v. 16.* Interjectis diebus aliquot, cum Petrus, & socii ob miraculosam piscium capturam magno stupore corriperebantur, prædixit Dominus Petro, exinde homines ab eo capiendos fore. *Luc. 5. v. 10.* Secundum post Baptismum Pascha, quod Festi nomine à Joanne significatur celebrat Christus. *Joan. 5. v. 1.* Cum in Sabbato secundo primo, quod erat Sabbatum incidens in festum, aut infra hebdomadam Pentecostes spicas vellerent Discipuli, Phariseos factum reprehendentes, mirè Dominus confutavit. *Matt. 12. v. 1. Marc. 2. v. 23. Luc. 6. v. 1.*

XXVI.

EXaccessitis ad se Discipulis, duodecim constituit Apostolos. *Luc. 6. v. 13.* In urbe Naim prandens Dominus apud Simonem Phariseum ungitur à Maria Magdalena, Lazari, & Marthæ sorore, quæ impudice vixerat, sed jam ante ingressum in domum Pharisei libertatem à septem Dæmoniis, & peccatorum remissionem ei Dominus concesserat. *Luc. 7. d. v. 37. & cap. 8. v. 2. Joan. 11. v. 2.* Hæc, unica Mulier est Magdalena apud quatuor Evangelistas. Declinandi Judæorum furoris causa, noluit Christus Jerosolymis se conferre ad celebrandum tertium à Baptismo Pascha. *Joan. 6. v. 4. capit. 7. vers. 1.* In monte Thabor, octavo die ab illustri divinitatis suæ confessione, Casareæ Philippi à Petro facta, Dominus Moyse, Eliæ, ac tribus Apo-

stolis gloriæ suæ specimen præbuit, aureo fulgore, solaris instar, illustrata facie, & vestimentis candore niveo splendescens. *Matt. 17. d. v. 1. Marc. 9. d. v. 1. Luc. 9. v. 28.* Mulierem adulteram pudefactis Scribis absolvit Christus. Quid autem tunc scripserit in terra? Verosimillora referam. *Joan. 8. d. v. 1.*

XXVII.

Galileos inducens Dominus à Pilato occisos, *Luc. 11. v. 1.* auditores ad poenitendum stimulat, Sed quidam fuerint hi Galilei, & quæ de causa occisi? Pulsanti depromam. Sexto die ante Pascha, Christus honorifica cena, à Simone leproso Bethaniz excipitur, ministrante Martha; atque in illius caput, & pedes Maria Magdalena Lazari Soror, libram unguenti nardini prætiosioris effundit. *Joan. 12. v. 1.* Hæc unctio eadem illa est quam Matthæus, *cap. 26. v. 6.* & Marcus, *cap. 14. v. 3.* accuratissime describunt. Postridie à Bethania abiens Bethphagè, illinc Asino vectus, pallis Discipulorum strato, populo eum aplaudente, quasi triumphans & Messias Jerosolymam ingreditur, eo die quo Agni Paschalis delectus à Loge præscribebatur. Templum ingressus, ex mundorum atrio vendentes, & ementes, etiam Sacerdotes eicit. *Matt. 21. v. 12. Marc. 11. v. 15. Luc. 19. v. 45.* Atque hæc ejectio diversa est ab ea, quam Joannes memorat, *cap. 2. d. v. 15.*

XXVIII.

Biduo ante Pascha, Judas Iscariotes cum Sacerdotum Principibus prodicionem Christi paciscitur, triginta siclorum argenti pretio, idest 120 circiter regalibus argenteis simplibus Hispanicis. *Matt. 26. d. v. 2. ad 15.* Die 14. mensis Nisan ad posteriorem vespèram, Christus Dominus eodem tempore quo Judæi, quarum & ultimum post Baptismum Pascha celebrat.

Matt. 26. v. 20. Agnū Paschalem, non sedens aut discumbens, sed stans manducavit: *Exod. 12. v. 11.* deinde mensa cenabit communem cenam sumpturus. Hec absoluta, surrexit ad lavandos pedes Apostolorum. Recumbit iterum, & Eucharistiam instituit, quam etiam Judæ dedit. *Joan. 13. v. 2. 4. & 12. & Luc. 22. v. 19. 20. & 21.* Judas, buccella porrecta notatus, egreditur, & prodicionem perpetrat. *Joan. 13. v. 30.* Christus eadem nocte cenaculo, & urbe egressus, in montem Olivarum, secedit in Gethsemani hortum, ubi agnostiam subiens, sanguinem citra miraculum sudat, & a Gabriele confortatur. *Luc. 22. v. 39. ad 44.*

XXIX.

Mox obviam proditori profectus, comprehendit se ipse. *Joan. 18. v. 8. & 12.* Ducitur primo ad Annam, deinde ad Caipham Pontificem Annæ generum. *Ibidem. v. 13. & 24.* Petrus gravissime labitur, trina Christi negatione in domo Caiphe: neque aliam negationem adjecit. *Matt. 26. v. 69. Luc. 22. v. 55.* Die 15. mensis Nisan, educitur Dominus & Pretorio hora quasi sexta in montem Golgorba crucem suam humeris gestans. *Joan. 19. v. 14.* Propinquant meridiem, quatuor clavibus cruci Dominus affigitur. *Marc. 15. v. 25.* Interim terrarum Orbis integrum tristorium tenebris inhorrescit. *Marc. 15. v. 33. Luc. 23. v. 44. & 46.* quod inter dolores accerrimos transacto, vita cedit Christus anno ætatis 34. excurrente, in dimidio hebdomadis 70. juxta Daniellæ varicinium. *Marc. 15. v. 34. & 37.* Mortuo Domino, horam unam & cruce pependit. *Ibidem. v. 42.* Tercio à morte die, factus est summo mane redi-vivus: & primo MARIE VIRGINI apparuit, ponens hanc beatissimam Jerusalem in principio legitæ suæ: deinde Mariæ Magdalene, Lazari Sorori, ad monumentum obertini illacrymanti. *Marc. 16. v. 9. Joan. 20. v. 11.*

Ex

*Ex Actibus Apostolorum, & de obitu
SS. Dei Genitricis.*

XXX.

Christus Dominus die 40. à Resurrectione, Cælo a-
perto, inter Angelorum ultrò, citroque com-
meantium plausus, spectantibus Discipulis, & Matre
dilectissima, eo, undè descenderat remeavit. *Act. 1. v. 3.*
& 9. Die Dominica & 50. à Resurrectione, postridie, sci-
licet, Hebraica Pentecostes, sub horam nostratem no-
nam ante meridiem descendit Spiritus Sanctus super
Apostolos, aliosque Fideles, eisque ut variis linguis lo-
qui, & loquentes intelligere possent concessit. *Act. 2. v. 2.*
Anno Domini 37. Jacobo Apostolo Zebedæi Filio,
Divino consilio in Hispaniam profecto, aliquamdiu Cæ-
saraugustæ subsistenti MARIA VIRGO è vivis nondum
sublata sub Jaspidea Columna corporaliter apparet, &
ut sacellum extruat in quo modò illa veneratur injun-
git. Tandem Apostolus cum Hispaniam ferè universam
evangelizando peragrasset, Jerosolymam indè regressus,
prope Pascha ab Herode Agrippa gladio percutitur, an-
no Domini 44. & 2. Claudii Cæs. *Act. 12. v. 27. co-
llato cum cap. 12. initio.* BEATISSIMA MARIA VIR-
GO, annos nata 72. in amorem Dei penitus liquefacta,
& nulla infirmitate gravata in Cenaculo moritur, Anno
Domini 57. à passione 24. Olympiadis 214. anno 4.
orbis c. 808. Anno Juliano 100. Imperii Neronis anno
primo, Claudio Nerone, & Lucio Antistio Verere Coss.

*Vt. Doct. D. Franciscus Orti
& Figuerola, Can. & Univ. Val. Rect.*